

KEÇİ PEYNİRİ YA DA ORMAN KÖYLÜSÜNÜN DİRLİĞİNİ NASIL İYİLEŞTİREBİLİRİZ?

Prof. Dr. Mustafa KAYMAKÇI
E.Ü.Ziraat Fakültesi Bornova-İzmir
E-Posta: kaymakci@ziraat.ege.edu.tr

Keçi peynirinin lezzeti ve aroması yanında kalitesi açısından turistik otellerde ve Avrupa'da en aranan peynir olduğunu biliyor musunuz? Süt oğlağı da lezzetli olduğu kadar, organik (sağlıklı) bir et üretiyor. Türkiye'nin, keçi peyniri ve süt oğlağı üretme açısından önemli bir potansiyeli var. Gerekli düzenlemeler yapılırsa, iç tüketimin yeterince karşılanması yanında, dış satımda da önemli bir şansa sahip olabiliriz.

Keçi sayısı bakımından Avrupa ülkeleri arasında birinciyiz. Bununla birlikte, bu yetiştiricilik dalına önem vermediğimiz, hatta küçümsediğimiz için yeterince üretmiyoruz. Keçi yetiştiricilerimiz en varlıksız kesimi oluşturuyor. Devlet de konuya ağırlıklı olarak keçi-orman ilişkisi açısından bakmış. Ormanların korunması için, keçilerin meralardan yararlandırılması yasaklanmış. Giderek artan ceza uygulamaları ile sorunu çözümlenmeye çalışmış. Keçilerimizin verimlerini artırmak ve orman köylüsünün kalkınması için yeterli düzenlemeler yapılmamış.

Sağlıklı bir çözüm için, keçiye bakış açısının değişmesi gerekiyor. Kırsal kesim, keçi etini yer, sütünden de yerel lezzetli peynirler yapar. Kentlilerin ise, keçi ile ilişkisi sınırlıdır. Etini neredeyse unuttu. Hali vakti yerinde olanlar ise, keçi peynirini yeniden tanıma aşamasındadır. Ancak kentli, keçiye düşman olarak bakar. Bu bakış açısının değiştirilmesi, orman köylülerinin dirliğini artırmak kadar, ormanlarımızın korunması için de zorunlu. Soruna doğru bir tanı konulmalı. Sorun, hor görülen keçiden değil, insan-orman ilişkisinin sağlıklı olamamasından kaynaklanıyor. Siz, ormana en fazla sahip çıkanların keçi çobanları olduğunu biliyor musunuz? Siz, kibriti çakıp orman yangınına neden olan, golf sahası ve otel yeri açmak için ağaçları kesen keçi gördünüz mü?

Bu nedenle, insan-orman ilişkisinin çözümünde yapılacak uygulamaların temeli, insan ile ormanı dost kılacak düzenlemelerden geçmekte. Bunlar arasında, öncelikle orman işletmeciliği düzeninin değiştirilmesi gerekiyor. Şimdiki durumda, ormanın nimetlerinden kentlerden gelen varlıklılar yararlanıyor. Orman köylüsü ise, emeğini mevsimlik olarak satarak değerlendirilebiliyor. Çözüm, orman işletmeciliğine köylülerin örgütlü olarak katılmasından geçiyor.

Bu temel çözüm hayata geçirilirken, tarımsal üretim de yeniden planlanmalı. Bu bağlamda, kıl keçi yerine en uygun seçeneğin, yine bir keçi olan, ancak daha verimli süt tipi melez keçiler olduğu unutulmamalıdır. Geçmiş uygulamalarda, bu gerçek unutulmuş orman köylerinde kıl keçi yetiştiriciliği yerine süt ineği yetiştiriciliği, besicilik gibi yetiştiricilik dalları devreye sokulmuş, ancak bunlar başarısız olmuştur. Orman köylerine ayrıldığı söylenen kaynaklar da havaya uçmuştur.

Kıl keçilerinin melez sütçü keçilere dönüştürülmesi doğrultusunda, Ege Üniversitesi'nin başarılı çalışmaları var. Melez sütçü keçiler, kıl keçilerinden iki ile beş kat arasında daha fazla süt veriyor. Kıl keçilerinde yılda 50-60 kg süt sağılırken, melez keçiler en az 180-200 kg süt üretebiliyor. Üstelik melez keçiler daha uysal yapılı. Sonuçta, keçilerden saplanan toplam süt ve oğlak verimini azaltmadan, kıl keçi sayısını aşağıya çekmenin olası olduğu görülmüş. Ancak, bu çalışmalar, bir sistem içinde ele alınamadığı ve kamu kurumları arasında eşgüdüm yeterince sağlanamadığı için, istenilen düzeyde yaygınlaştırılamamış.

Melez süt keçiciliğinin geliştirilmesi için neler yapmalıyız? Öncelikle, yetiştiricilerin teknik ve ekonomik örgütlenmesi gerçekleştirilmeli, devletin kurumları arasında eşgüdüm sağlanmalı ve orman meralarının denetimli olmak koşulu ile melez sütçü keçilerin yararlandırılmasına tahsis edilmesi sağlanmalı. Bunun için yasa değişikliği gerekiyor.

Bunlar gerçekleştirilirken, kıl keçilerinin melez sütçü keçilere çevrilmesi için yeterli teke üretimi de sağlanmalı. Ancak, Ege Üniversitesi'nin olanakları sınırlı. Bu nedenle, özel idare ve belediyeler gibi kamu örgütleri ile ortak çalışmalar yapılabilir. Onların desteği ile, damızlık üreten istasyonlar kurulabilir. Bu güç birliği ile orman köylüleri keçilerinin verimlerini artırabilirler, kuracakları kooperatiflerin mandıralarında lezzetli ve sağlıklı keçi peynirleri üretebilirler.

Özetle, keçi varlığımıza bakış açısını değiştirmemiz zorunlu. Yerel kaynaklarımıza sahip çıkmalıyız, çözümü başkalarından değil, kendimizin üretmesi gerektiğine inanmalıyız.